

Nyugatvég

Építő közösségek. „Az ART nem árt!” A Szolnoki Művészeti Egyesület pályázati programja.

Szávai István csoportjai

Napjaink vizuális kultúra neveléssé bővült képzőművészeti nevelése részben pedagógiai sikertörténet, amennyiben a korábbi, kizárólag a tehetséges fiatalok szakmai fejlesztését célzó szakpedagógiából – valamennyi fiatalnak szóló, azok teljes személyiségét fejleszteni igyekvő pedagógiává vált. Legjobb művelői (A Balogh Jenő-i módszertantól mondjuk a GYIK műhely nevével fémjelezhető „nyomkövető pedagógiáig) a gyermeki rajztevékenység természetes fejlődési szakaszainak egymásra épülése mellett rövidebb-hosszabb kirándulásokat tesznek a magasabb képzőművészet¹ formaproblémáiba, így a tanuló részben beérik, részben folyton jelen is van annak világában. Mondhatni csak a jelenléte mélyül alkotó módon, hogy azután a serdülőkor végén dönthessen, befogadói vagy alkotói irányba halad tovább.²

Ha azonban időhiány, vagy rosszul értelmezett „modernitás” miatt elmarad a képzőművészeti mesterség, mint mesterség bemutatása, a megfelelő szakmai alapok lerakása nélkül csábítja képzőművészeti pályára a fiatalokat, akikről csak akkor derül ki, hogy alkalmasak-e választott mesterségük gyakorlására, amikor már nagyon nehéz a pályakorrekció.

Az általános és középiskolákban a szűkös időkeretek miatt épp csak néhány alkalommal szinte jelzésszerűen kerülhet sor annak megtapasztaltatására, milyen kortársi igényeket próbáltak kielégíteni az elmúlt korok művészeti, és ezt milyen technikai eljárások segítségével tették. Az alapfokú művészeti iskolák legjobb tanárai már kissé mélyebben érintik pl. az impresszionisták, vagy Cézanne alkotói világát, de a megfelelő szakmai alapossághoz itt is kevés az idő.³

Végül még egy vadhajtását említeném a közelmúlt vizuálpedagógiájának. Nagyon fontos, hogy minél inkább kiaknázzuk a kreativitásban rejlő nevelési lehetőségeket (Találd fel magad, találd ki magad!), de ugyanilyen fontos, hogy megtapasztaltassuk a gyerekekkel a klasszikus mester-tanítvány kapcsolat erejét.

Ezért örültem meg, amikor a Művésztelep Egyesület felkért, hogy dolgozzak ki egy munkatervet, a Szolnoki Művésztelep történetére épülő képzőművészeti műhelymunka számára.

A tematika egyrészt lineárisan épül, a művésztelep történetét követi, másrészt viszont időnként átlépünk a kortárs művészet, hasonló problémákat boncolgató világába.

Elindulunk a kezdetektől, a 19. sz. egzotikum igényét kielégíteni igyekvő zsáner ill. plein air festők munkásságától. Tanulmányozzuk munkáik formai jellemzőit (szín és tónus használat, vonalvezetés, foltfejlesztés), mintegy tanítványaikká válunk, de rögtön utána kortárs képzőművészeti eszközökkel (fotózás, parafrázisok festése, ill. digitális képmanipuláció) vizsgáljuk meg a zsáner és plein-air, köznapiság és egzotikum tágabb fogalmát.

Utunkat folytatva megismerkedünk a Művésztelepet alakító, illetve a kolónia tagjainak plein-airből kibontakozó impresszionista, expresszionista posztimpresszionista festői módszereivel.

Az ismerkedés során mindig elemezzük a kiindulópontokat is, azokat a festőket, akiket pl.

Mednyánszky vagy Fényes Adolf mestereinek tekintett. Vetünk továbbá néhány oldalpillantást is, kik voltak azok a világfestészetben, akik még radikálisabban vitték tovább ezen mesterek munkáját. A Szolnoki Művésztelep ugyanis ebből a kettősségből merítette igazi erejét. A modernitás itt mindig a helyi ízlésvilág, helyi kultúra keretei között jelent meg, azokat próbálta tágítani. (Ahogyan Vásárhelyen és Szentendrén is.) A telep művészi

¹ Hogy mit tekintenek gyermek által vizsgálható formaproblémának, abban persze már élesek a nézetkülönbségek. (Pl. Balogh Jenő követői és mondjuk a GYIK pedagógia képviselői között.)

² Hasonló folyamatok figyelhetőek meg a matematikai, vagy az anyanyelvi nevelés területén is.

³ Ezt a megállapítást részben a kerettantervi munkálatok során áttekintett húszegynéhány tanterv, részben a vizuális kultúra illetve művészetoktatási műhelyekben tett több száz látogatás alapján tettem.

fejlődésében Aba-Novák Vilmossal, illetve Bernáth Aurél idelátogató tanítványaival érte el a csúcspontját. A szoc-reál időszak visszaesése után a hatvanas években lép tovább a szürrealisztikus (Bokros László, Gácsi Mihály, Rékassy Csaba), ill. nonfiguratív festészet irányába. A rendszerváltás után pedig megkezdődik a kortárs képzőművészeti műhelymunka.

A foglalkozássorozat másik célja túlmutat a festészeti problémákon. Meg szeretnénk ismertetni a tanulókat az egykor itt élt emberek életmódjával, tárgyi környezetével. Bejárnánk a századelő racionális, gazdaságos, minőségi tárgyhasználatától a fogyasztói társadalom pazarló, irracionális tárgy és eszközhasználatáig vezető utakat, illetve megmutatnánk ez utóbbi jelenlévő alternatíváit.

Mivel a korosztály fogékony a fantasy világ történeteire, képkultúrájára, képi vizsgálódásaink színteréül Tolkien írói világát használjuk. Képeink, plasztikáink Nyugatvég⁴ tartományban készülnek. A nagyobbaknál ez csak érintőleges analógia, egy-két rövid kis kitekintés, a kisebbeknél folyamatosan jelenlévő lehetőség a magas művészeti problémák saját nyelven történő megoldására.

Foglalkozások időpontja:

Péntekenként 14.00-17.00, 17.00-20.00.

Helyszín a művészeti iskola festőterme (Széchenyi lakótelep, Zöld Ház),

illetve időnként a Damjanich János múzeum helytörténeti gyűjteménye, képtára, illetve a Művésztelep kertje.

Ezen túl a program időnként külön rendezvényeket kínál a csoporttagoknak:

A csoportba általános iskola 7-8.o. illetve középiskolás tanulók jelentkezhetnek.

Előzetes tevékenység:

Szept. 8 (szombat). 16.00-18.00 Zöld Ház. Időpont egyeztetések. Csoportalakulás, a résztvevők képességeinek felmérése. Egy csendélet modelláló rajzoló-festése.

Eszközök: Dipa, ceruza, akvarell, gouache. (Nincs kizáró ok! Ha szeretnél előrejutni, bárholnan indulhatsz!))

⁴ „Középföldén terül el a Megye, ennek egyik tartománya Nyugatvég. Elessar király ajándékozta a Megyének.”

Munkaterv

1848-1902

Szeptember 3-7. között, 15.00-17.00 Damjanich János Múzeum. A régész, a történész, a művészettörténész szakmája. A múzeum munkatársainak bemutatkozásai.

Szept. 14.

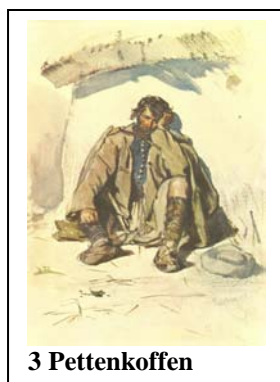
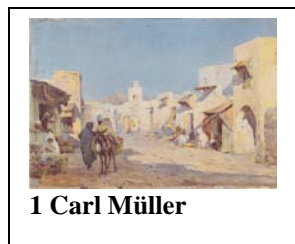
1.

Nyugatvég mint egzotikum.

A/ „Nyugatföldre világa”. Rövid kis beszélgetés az 1850-es évekről.

Egzotikumkeresők Szolnokon. Pettenkoffen, Tina Blau, Carl Müller munkáinak elemzése.

Egy kiválasztott festmény kis részletének pontos lemásolása.

B/ Megismerkedünk a korabeli festékkészítési

eljárásokkal. Mézgafőzetet készítünk, amit festőnövényekkel festünk meg. Porfestékből pedig tojástemperát és olajfestéket készítünk.

Eszközök: akvarell, akvarellpapír, porfesték, mézga, tojás, lenolaj, háromlábú festőállványok.

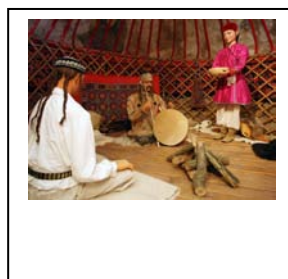
Szept. 21

2.

Egzotikumkeresőben

A Damjanich Múzeum helytörténeti gyűjteményében készítünk rajzokat, akvarelleket.

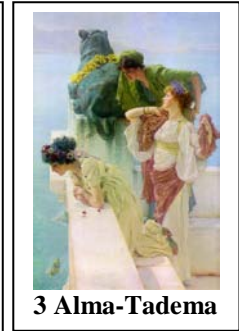
Eszközök: Dipa, ceruza, színesceruza.

Szept. 28.

3.

Egzotikus festők az 1800-as évek közepén.

A preraffaelitáktól Klimtig vezető festői folyamat főbb állomásainak elemzése. Kitekintésként pedig megnézzük a kor egzotikus színeket használó sikerfestőjeként Alma Tademát. (Leighton, Millais, Alma-Tadema, Khnopf, Makart, Klingel)

A/ „Egzotikus képek” festése az előző foglalkozáson készült grafikákból kiindulva. Szabad szín és formaalakítás.

B/ A megrajzolt, megfestett tárgyakat úgy festjük újra, mintha hobbit vagy tünde tárgyak lennének, esetleg elkészítjük papírplasztikában.

Eszközök: Akvarell, gouache, akvarellpapír.

Okt. 5.

4.

Egzotikum itt és most

Előzetes feladat: készíts, vagy gyűjts facebookos ismerőseidtől olyan fotókat, amiken Szolnoki „egzotikumok” láthatóak. A foglalkozást megelőző hétvégén közös fotósétát teszünk. (Tanulónként egy digitális kamerát a művészeti iskola biztosít.)

A/ A fotók megfestése egzotikusnak gondolt szín és forma transzformációk segítségével.

B/ A fotókat digitálisan is manipuláljuk GIMP program segítségével, ezt a munkát a tanulók otthon folytathatják.

Eszközök: akril, alapozott vászon, lap topok, digitális fényképezők.

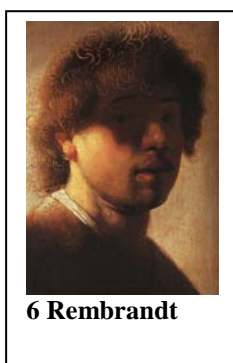
Okt. 12.

5.

Munkácsy Mihály festői világa.

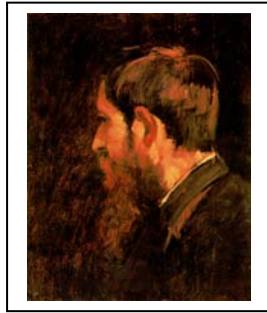
Megnézzünk néhány mestert, akit a fiatal Munkácsy kedvelt.

(Frans Hals, Rembrandt)

Megnézzünk néhány Munkácsy festményt, majd alaposan megfigyeljük, elemezzük az Ásító inas jobb alsó sarkában található csendélet motívumot, különös tekintettel annak finom expresszivitására, drámaiságára. Összehasonlítjuk Chardin nem kevésbé finom, klasszicizáló

festésmódjával. (Ez az összehasonlítás teszi igazán érthetővé Munkácsi robbanásszerű pályakezdését.)

A/ Csendélet
modelláló festése
Munkácsy

(Fa köpülő, drapp drapéria világos háttér előtt.)

B/ Nyugatföldre tárgyai. Egy hobbit ház használati tárgyainak megfestése.

Eszközök: Akril, alapozott vászon.

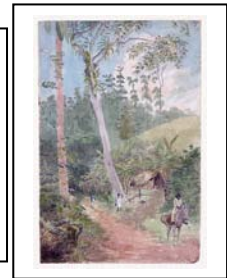
palettájának használatával..

Okt. 19.

6.

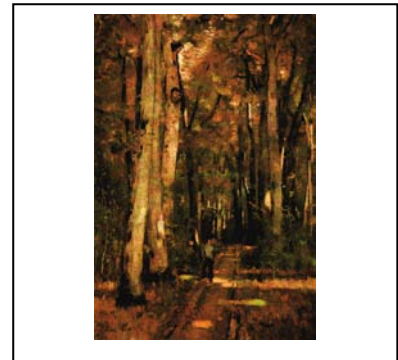
Ki a szabadba!

Ami Pettenkoffenéknél kényszerűség, kivonulni a műteremből, az a barbizoniaknál céllá válik.

Megnézzük

Bonington, Berryman, Constable akvarelljeit, majd Paál László festményeit.

Elemezzük a Fontanableu-i erdő szín és tónusvilágát, elkészítjük Paál László színskáláját, megfestjük palettáját, majd a Művészttelep kertjének egy részletét festjük meg a tanultak felhasználásával. (A tanulók választhatnak a valódi plein-air technika, ez esetben csak a paáli szín és tónusskála fokozatosságát alkalmazzák, vagy a parafrázisos festésmód között, ekkor a látvány szerkezetére hordják fel a színskála értékeit.)

Eszközök: akril, alapozott vászon.

Október 20. Kirándulás autóbusszal. Szentés – Hódmezővásárhely – Csongrád. Múzeumok, Művészttelep megtekintése.

Okt. 26. Témazáró kiállítás a Szolnoki Galériában.

1902-1919

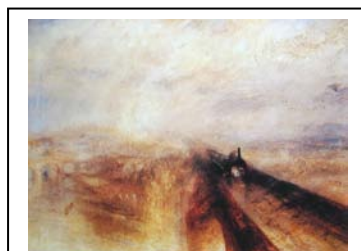
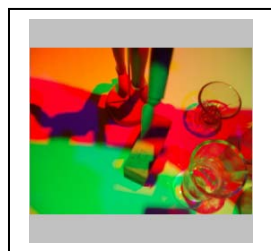
Nov. 2.

7.

Impressziók

Kis színelmélet. Háromszínű reflektorral megvilágított beállításon figyeljük meg a színek módosulását.

Az impresszionista festésmód. (Előzmények: Leonardó elméleti felismerései – Turner

11 Turner

9 Manet

10 Monet

gyakorlati lépései)

Impresszionista képek elemzése. Reflexek rögzítése kis beállításon.

Eszközök: Akvarell, gouache, akvarellpapír.

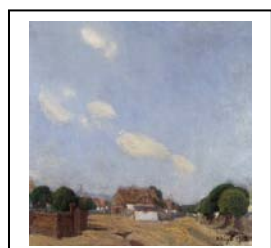
November 5-9 között, 15.00-17.00. A Művésztelep története. Zsolnai László előadása a Damjanich János Múzeumban.

Nov. 9.

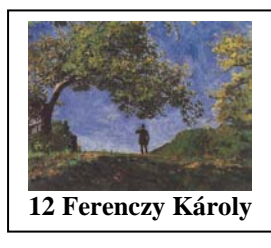
8.

Nagybányai művésztelep

Hollósi Simontól a korai Huszár Vilmosig

13 Hollósy Simon

12 Ferenczy Károly

15 Huszár Vilmos

14 Ziffer Sándor

Az elmúlt foglalkozás kis beállításának újrafestése, valamelyik nagybányai modorában.

Eszközök: Akvarell, gouache, akril, akvarellpapír.

Nov. 16.

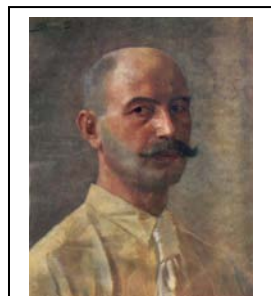
9.

Szolnoki művésztelepet!

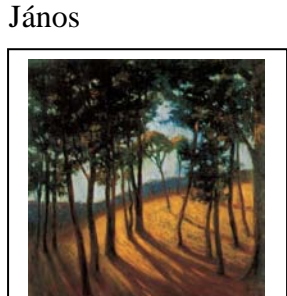
A beadványt aláírók festői világa.

Bihari Sándor, Boruth Andor, Fényes Adolf, Hegedüs László, Katona Nándor, Kernstock Károly, Mednyánszky László, Mihalik Dániel, Pongrácz Károly, Szlányi Lajos, Vaszary

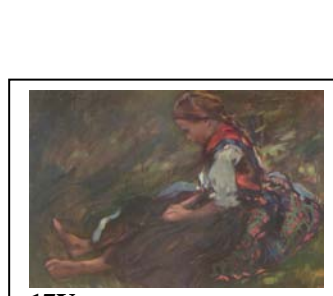
János

19 Bihari Sándor

18 Kernstock Károly

17Vaszary

16 Mihalik Dániel

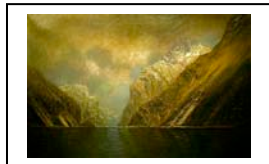
A Képtárban dolgozunk. Mindenki kiválaszt egy enteriőrt, vagy egy kis tárgycsendéletet, és megfesti valamelyik alkotó modorában.

Eszközök: Akril, alapozott vászon, háromlábú festőállvány.

Nov. 23.

10.

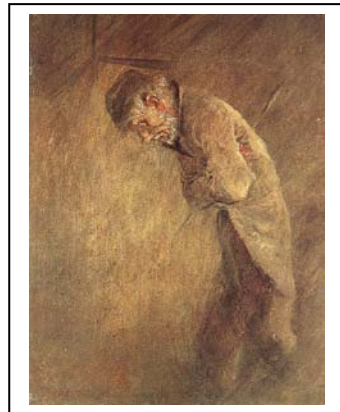
Mednyánszky festői világa

Mindenki készít egy másolatot a

Mednyánszky gyűjtemény egyik képének egyik kis részletéről.

Eszközök: Akril, alapozott vászon, háromlábú festőállvány.

Nov. 30.

11.

Kelet és nyugat. Indulatok és nyugalom.

Egy saját téma, vagy irodalmi illusztráció megfestése két modorban. Kisméretű akvarell vázlatok készítése.

Eszközök: Akvarell, akril, akvarellpapír, alapozott farostlemez.

Dec. 7.

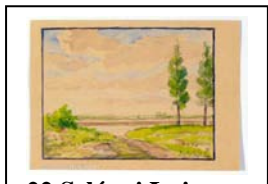
12.

A kolónia tagjai

Bihari Sándor, Fényes Adolf, Hegedüs László, Mihalik Dániel, Olgyay Ferenc, Pongrácz Károly, Szlányi Lajos, Vidovszky Béla, Zombory Lajos

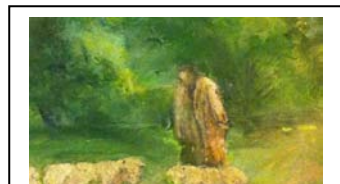
23 Vidovszky Béla

22 Szlányi Lajos

21 Olgyay Ferenc

20 Zombory Lajos

A Művésztelep épületének, kertjének megfestése valamelyik alkotó stílusában.

Dec. 14. Kiállítás a Szent-Imre Művelődési Házban.

1919-1944

Január 3-8 között, 15.00-17.00. A Művésztelép története. Előadás. Damjanich János Múzeum.

Jan. 4.

13.

Fényes Adolf

Szolnokot ábrázoló, lehalványított fotó

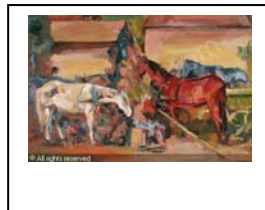
átfestése Fényes Adolf színeivel.

Eszközök: akvarell.

Jan. 11.

14.

Chiovini Ferenc

Tájkép festése, vagy irodalmi mű illusztrációja a mester modorában.

Eszközök: akril, alapozott farost.

Jan. 18.

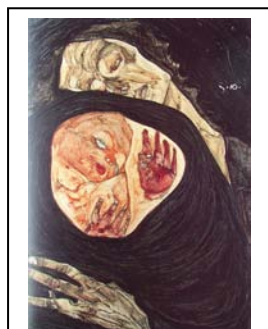
15.

Kitekintések

A kor festészete itthon és külföldön. Parafrázisok festése az előző foglalkozás készült munkára. Eszközök: akril, alapozott farost.

26 Matisse

25 Schiele

24 Picasso

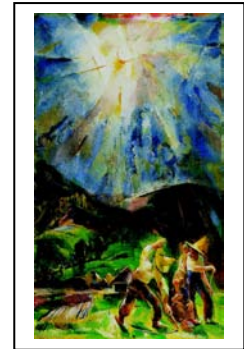
Jan. 25.

16.

Aba-Novák Vilmos.

Erő és lendület! Az életút elemzése, majd saját kép festése.

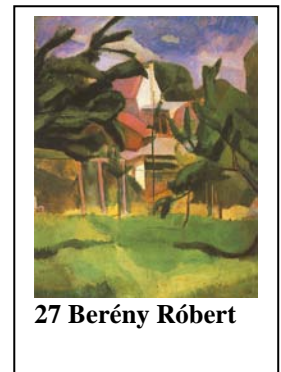
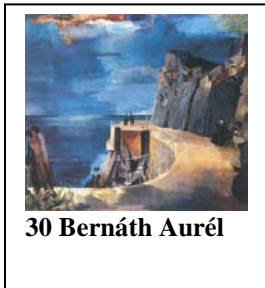
Eszközök: akril, alapozott farost.

Febr. 1.

17.

Bernáth Aurél és a Gresham kör

Az előző foglalkozáson készült munka újrafogalmazása egy kiválasztott alkotó stílusában.

Eszközök: akril, alapozott farost.

Febr. 8.

18.

Az előző foglalkozásokon megkezdett munkák befejezése.

Febr. 15. „Felező vetélkedő”. Zöld Ház.

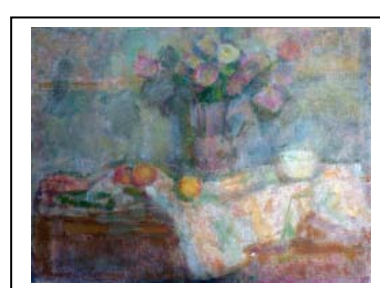
1944-2002

Febr. 22. Kiállítás a Szent-Györgyi Ált. Isk. aulájában.

Márc. 1.

19.

Fazekas Magdolna festői világa

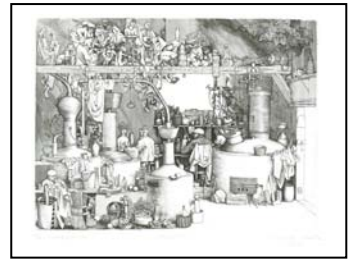
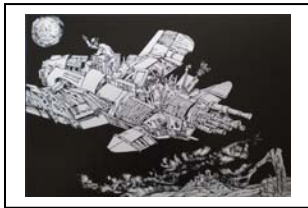
A művésztelep kertjének megfestése.

Eszközök: akril, alapozott farost.

Márc. 8.

20.

Gácsi Mihály tréfái, Rékassy Csaba látomásai.

Megnézünk néhány munkát az alkotóktól, majd fotókat készítünk a műterem tárgyairól, eszközeiről, egymásról. A fotókból meghökkentő montázsokat állítunk össze a GIMP programmal.

Eszközök: digitális kamerák, lap-topok.

Február 25-március 1 között, 15.00-17.00. A Művésztelep története. Előadás. Damjanich János Múzeum

Márc. 14.

21.

Metszetek

Metszetek készítése az előző foglalkozás montážsaiból.

Eszközök: linódúcok, linómetsző vésők.

Márc. 22

22

Bokros László

A látványtól a nonfiguratív jelig.

Bokros László képeivel ismerkedünk, majd valamelyik korábbi munkánkból nonfiguratív képet festünk.

Eszközök: akril, alapozott farostlemez.

Márc. 29.

23

Zárómunka festése

Művészettörténeti utazásunkat egy saját alkotás megfestésével zárjuk.

Eszközök: Akril, alapozott vászon.

Ápr. 6.

24

Zárómunka befejezése

Április 20. Kirándulás autóbusszal Jászszentendrásra. A templom megtekintése, thermálfürdő. (A belépődíjat a résztvevők fizetik.)

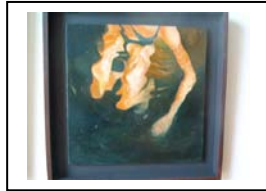
Ápr. 26. Kiállítás Agóra Terminál.

2002- 2011

Máj. 3.

25

A víz. Dömény Boriska

Saját alkotás készítése a víz témájára.

Eszközök: akvarell, akvarellpapír, akril, alapozott vászon, egyéb festői eszközök.

Május 25. Utazás Kecskemétre. Művésztelep, Nemzetközi Kerámia Stúdió, stb. meglátogatása.

Máj. 10.

26

A szerkezet

Szabó György munkáit figyeljük meg.

Saját térplasztika készítése.

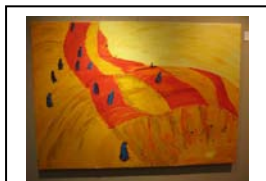
Eszközök: fapálcikák, fémhuzalok, ragasztópisztolyok, talált tárgyak.

Máj. 17.

27

Az utak Varga Patrícia Minerva

Saját alkotás készítése az utak témájára

Eszközök: akril, alapozott farost, agyag, gipsz, fapálcikák, fémhuzalok.

Máj. 31.

28

A tárgyak Zsemlye Ildikó

Objetek készítése.

Eszközök: akril, alapozott farost, agyag, gipsz, fapálcikák, fémhuzalok.

Jún. 1.

29

Feliratok Szalai Kata

Graffiti tervek készítése. A jól sikerült terveket az Aba-Novák Kulturális Központ Virtuális Szolnok munkacsoportja kivitelezte egy városi közfalon.

Eszközök: filctoll, dipa.

Jún. 8.

30

Találkozás egy művésztelepi alkotóval.

Jún. 21. Programzáró kiállítás a Szolnoki Művésztelepen.

Aug. 17-19. Art-tér. Alkotótábor. Helyszín: Szolnoki Gyermekek és Ifjúsági Alapítvány tábora

Aug. 20. Projektzáró rendezvény. Szolnoki Művésztelep

Szept. 1. A programról készült könyv bemutatója, átadása. Aba-Novák Kulturális Központ.